

El Congrés de Cultura Catalana

A principis d'any el president del Govern d'Espanya i el seu partit van posar en marxa els actes commemoratius del mig segle de la mort del Dictador, que no pas el canvi de règim que en alguns aspectes encara dura. El mateix any, mesos abans de la mort de Franco, va haver-hi a Catalunya un fet rellevant que va tenir un reflex singular a les Terres de l'Ebre: el Congrés de Cultura Catalana. Aquest sí, caldria recordar i valorar com es mereix

Josep Bayerri Raga
periodista

El 7 de juny de 1975, 250 representants d'entitats, col·legis professionals i associacions diverses es van reunir a Montserrat per endegar el Congrés de Cultura Catalana. A principis de setembre ens vam trobar Joan Martí Ferrer, que aleshores era el dirigent a les Terres de l'Ebre de l'acabada de néixer Convergència Democràtica, i jo, que ho era del Moviment Socialista de Catalunya; vam decidir posar en marxa el Congrés a casa nostra. Feia ja un parell d'anys que participàvem, amb el PSUC, CC00, i uns pocs més a títol individual, en unes reunions clandestines de caràcter polític de la que anomenàvem Assemblea Democràtica del Baix Ebre en el marc de l'Assemblea de Catalunya. Vam pensar que el Congrés de Cultura Catalana, a més dels seus objectius generals en l'àmbit dels Països Catalans, era un ins-

trument ideal per promoure el sentiment democràtic i la consciència catalanista i ebrenc a través de la mobilització des de la vessant dels partits, considerant que el territori estava molt condicionat pel seu conservadorisme i reticent a comprometre's políticament.

El 29 de novembre, al Col·legi d'Aparelladors, del qual era president, ens vam trobar 19 persones, en representació dels col·legis professionals existents a Tortosa i la Cambra de Comerç, per constituir la Comissió organitzadora del Congrés a l'Ebre. Dos setmanes després es feu la següent reunió a l'Escola del Treball amb 36 representants de 28 entitats; i el 26 de gener de 1976, al mateix lloc, érem 52 assistents amb mandats de fins a 46 organitzacions procedents, a més de Tortosa, d'Ampostà, la Ràpita, Ulldecona, la Sénia i Gandesa, entre altres; a la reunió del 8 d'abril sumàvem ja 75 persones. Al llarg dels dos anys següents es va treballar intensament. Al nucli gestor

inicial s'uniren Josep Maria Simó i Josep Juan Grau, d'Ampostà i Manel Reverter de la Ràpita i Josep Maria Castells. L'equilibri representatiu entre comarques i forces polítiques garantiria el resultat de la iniciativa

El 26 d'abril de 1977, en reunió celebrada al Casal de Camarles, es constituïa la Comissió Representativa del Baix Ebre-Montsià integrada per 36 membres en nom de 140 institucions públiques (tots els ajuntaments encara de nomenament franquista), corporacions i associacions privades. Entre aquestes, a més del nucli fundador, hi havia els alcaldes de Tortosa, Roquetes, Ampostà, Ulldecona i la Ràpita; els col·legis professionals i entitats econòmiques; comunitats de regants, cooperatives agràries, sindicats, entitats culturals i tots els partits polítics, alguns il·legals fins aquella mateixa setmana com el PSUC, PSC i CDC, entre els quals hi era el líder històric dels comunistes ebrencs, Fernando Torres. Sis mesos després, el 20 d'octubre

Fa cinquanta anys el Congrés de Cultura Catalana va divulgar l'expressió: "Tortosa, cruïlla dels Països Catalans".

de 1977, a petició del seu president Francesc Margalef, es reunien a la Cambra Arrossera d'Ampostà amb les Comissions de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta acordant treballar conjuntament. Fou el moment més important del procés d'afirmació unitària de les Terres de l'Ebre amb un moviment tan fort que la mateixa Diputació de Tarragona va entrar en el procés acordant finançar la realització d'un estudi socioeconòmic del qual n'havia de derivar un pla de

desenvolupament integral de les comarques de l'Ebre. Un any després, el 8 de desembre de 1978 el president Tarradellas signava el decret de creació del Consell Intercomarcal de les Terres de l'Ebre, per primera vegada les quatre comarques unides eren reconegudes oficialment. La disgregació, la mediocritat dels polítics locals, l'oportunisme dels partits i la consolidació del nou règim, feu que tot quedés en no res.

Paral·lelament, la direcció del Congrés escollia Tortosa com a seu d'un dels 25 àmbits, concretament el relatiu a Ordenació territorial. L'organització a nivell local fou a càrrec de les mateixes persones que alhora conduïen la plataforma sociopolítica assembleària, però la feina important fou de l'enginyer Pau Verrier, el sociòleg Lluís Carreño i l'economista Pilar de Torres. Es va escollir un cartell sota l'eslògan «Tortosa: cruïlla dels Països Catalans». Al llarg de 1977 se celebraren reunions amb la participació d'economistes, sociòlegs, arquitectes i urbanistes, alguns de renom europeu. El 25 de setembre de 1977 fou l'acte de cloenda a l'església de Sant Domènec amb assistència dels diputats i senadors elegits a les primeres eleccions democràtiques. Vaig tenir l'honor de presidir la sessió. ■